

ORALE SEDATIE VOORAFGAAND AAN EUTHANASIE BIJ AGRESSIEVE HONDEN

VRAAG

Onlangs werd mij gevraagd een mannelijke Duitse herder (5 jaar, 35kg) te euthanaseren na plots overlijden van de eigenaar.

Sedert het overlijden van de eigenaar kon het dier enkel gevoed worden door zijn voeding met een lange stok onder zijn kennel te schuiven om bijtonden te voorkomen. Vandaar de vraag betreffende euthanasie van het dier. Overdracht naar een andere eigenaar was geen optie.

De hond zou dus eerst oraal gesedeerd moeten worden, omwille van zijn uiterst agressieve karakter tegenover andere mensen dan de eigenaar.

Ik had ergens gelezen dat de injecteerbare vorm van acepromazine een beter sedatief effect zou hebben (of sneller effect?) dan de tabletvorm die gebruikt wordt bij reisziekte. Eerst werd 12 ml van een injecteerbare acepromazine-oplossing 2% in ontdooid diepvriesvlees gemengd. Dit komt overeen met 6 tabletten van 20 mg. Het dier at dit op zonder problemen. Het dier was nuchter bij deze eerste toediening. Een uur later werden zes valiumtabletten van 10 mg in de voeding gemengd.

Nog eens een uur later werd geprobeerd 3 ml ketamine 100 mg/ml in de open dreigende muil van de hond te spuiten, wat maar gedeeltelijk lukte, en werd nog eens 12 ml acepromazine-oplossing 2% in de voeding gemengd. Ook dit werd zonder probleem opgegeten.

Alhoewel de hond zich 3 uur na de eerste toediening neerlegde en zich moeizaam en al waggelend voortbewoog, waren plotse bewegingen voldoende om een gevaarlijke uitval te doen. Uiteindelijk lukte het om door de tralies een lus over de kop te schuiven, de hond tegen de tralies aan te trekken en zoletil (tiletamine en zolazepam) intramusculair in te spuiten, waarna hij een anesthesiastadium bereikte.

Daarna volgde een intraveneuze injectie met euthasol vet (pentobarbital 400mg/ml).

Omwille van de moeilijke en traag inwerkende sedatie voorafgaand aan de eigenlijke euthanasie, mijn vraag: welk protocol (producten en doseringen) zou u voorstellen?

ANTWOORD

Intramusculaire (IM) of intraveneuze (IV) sedatie van angstige en/of agressieve dieren voorafgaand aan euthanasie blijkt soms erg moeilijk te verlopen, gezien deze dieren vaak moeilijk te benaderen zijn door de dierenarts en soms zelfs door de eigenaar. Men is daarom genoodzaakt om zijn toevlucht te zoeken tot een alternatieve sedatiemethode voorafgaand aan de eigenlijke euthanasie.

De toediening van orale formulaties (tabletten, gel) van tranquillizers of sedativa (acepromazine, dexmedetomidine) resulteert vaak in onbetrouwbare of lichte sedatie, in tegenstelling tot de IM- of IV-toediening van deze producten. Dit is te wijten aan een onvoldoende opname na orale toediening, resulterend in een lange inwerkingstijd en een onbetrouwbaar sedatief effect. Een betere sedatie is te verwachten na een geslaagde orale transmucosale toediening (OTM), i.e. opname via de slijmvliezen van de mond, maar dit is bij agressieve dieren technisch moeilijk uit te voeren (Cohen en Bennet, 2015).

Bovendien wordt vaak gezien dat dieren die gesedeerd lijken, toch snel kunnen reageren bij plotse bruuske manipulaties en/of geluiden, waardoor ze tijdelijk uit hun sedatie gehaald worden en een afweerreactie kunnen vertonen tegen eigenaar en/of dierenarts. Deze initiële orale (of OTM) sedaties dienen daarom vooral als hulpmiddel om een muilband te kunnen opzetten, waarbij men bij het uitvoeren van deze handeling uit veiligheidsoverwegingen achter het dier plaatsneemt. Na het plaatsen van de muilband kan een bijkomende injectie IM/IV gegeven worden voor bijkomende sedatie/anesthesie alvorens over te gaan tot euthanasie, i.e. multi-stappensedatie (Shaford, 2016).

Deze eerste sedatie dient dus louter om het dier benaderbaar te maken en leidt zelden tot een betrouwbare diepe sedatie. Volgende technieken/producten kunnen hiervoor gebruikt worden:

Initiële sedatie (Papich, 2011):

- Acepromazine: 0,05-0,1 mg/kg, injecteerbare vorm, oraal transmucosaal (OTM) in de mond sprayen of in mondhoek, 30 minuten wachttijd
- OF
- Dexmedetomidine: 10-25 µg/kg, injecteerbare vorm, OTM in de mond sprayen of in mondhoek, matige tot zware sedatie mogelijk
- OF
- Medetomidine: 20-50 µg/kg, injecteerbare vorm, OTM in de mond sprayen of in mondhoek, matige tot zware sedatie mogelijk

OF

- Fenobarbital: 6-30 mg/kg, PO, 1 uur wachttijd voorafgaand aan effect

Bijkomende toedieningen of een combinatie van de bovenstaande opties met fenobarbital zijn mogelijk in het geval er onvoldoende sedatie optreedt voor het voorzichtig plaatsen van een muilband. Na het aanbrengen van de muilband kan een IV-katheter geplaatst worden al dan niet voorafgegaan door bijkomende IM-sedatie, i.e. (dex)medetomidine of acepromazine, etc. al of niet in combinatie met ketamine (anesthesie).

Na het plaatsen van de IV-katheter kan de eigenlijke euthanasie plaatsvinden met een daarvoor geregistreerd middel.

REFERENTIES

- Cohen A.E., Bennet S.L., (2015). Oral transmucosal administration of dexmedetomidine for sedation in 4 dogs. *Canadian Veterinary Journal* 56, 1144-1148.
- Papich M.G., (2011). *Saunders Handbook of Veterinary Drugs – Small and Large Animal*. Third edition, Elsevier Saunders, MI, USA.
- Shafford H.L., (2016). Serenity now: practical sedation options for cats & dogs. *Indiana Veterinary Medical Association, Summer Conference*.

Prof. dr. I. Polis
Vakgroep Kleine Huisdieren,
Faculteit Diergeneeskunde, UGent,
Salisburylaan 133, B-9820 Merelbeke

Uit het verleden

‘Snepper’ (geopend)

Museumcollectie Diergeneeskundig Verleden Merelbeke

Naast het zeer bekende en wijd verspreide vlijm om bloed te ‘laten’, gebruikten professionele chirurgijnen en veeartsen, die dat veelvuldig toepasten, ook een lancet (vlijm) met springveer. Gaf minder problemen bij onrustige of moeilijk bedwingbare dieren. Het deksel wordt op het instrumentje geschroefd en het veer opgespannen met behulp van een snaphaan, zoals bij een geweer. Hiermee kon men het vlijm uiterst snel en krachtig laten uitschieten om doorheen de huid het opgespannen bloedvat te openen.

Luc Devriese